

overleefde en wij in die periode veel contact met haar hadden. Haar invloed gold vooral mijn tweelingbroer en mijzelf. Vanaf onze geboorte had zij een bijzondere band met ons tweeën, omdat zij ons als een soort hernieuwde uitgave van haar twee in de Tweede Wereldoorlog overleden zoons – ‘Heini’ en ‘Wieki’ – beschouwde. Omdat handelen in van alles en nog wat haar lust en haar leven was, deed zij moeite ervoor te zorgen dat wij beiden ‘koopman’ werden. Zo legde zij de basis voor een nu ruim vijftig jaar actief bezig zijn van ons beiden in de antiekhandel. En dat betekent weer dat wij dus wekelijks, zo niet dagelijks, aan haar denken. Bovendien praatte zij veel meer met ons dan opa – die op latere leeftijd een wat stille man was – over haar levensgeschiedenis. En dat waren verhalen die op ons als scholier en student grote indruk maakten.

Een tweede reden om oma Mienke tot hoofdpersoon van dit boek te maken is haar beslist unieke levensstijl. Zij was een superkrachtige en uitzonderlijk geëmancipeerde vrouw, lang voordat het begrip vrouwenemancipatie was uitgevonden. Al in de Eerste Wereldoorlog handelde zij – terwijl mijn opa gemobiliseerd was – in aardappels, vlees en andere voedingswaren en hielp mee om vee over de grens te brengen. Dat waren geen ‘nette zaakjes’ maar een onderneming die op smokkel en zwarthandel was gebouwd. Ook was oma vanwege haar flinke omvang, alsmede het feit dat zij haar leven lang bleef vasthouden aan haar moedertaal, het ‘Emmereks platt’, in ieder gezelschap waarin zij verkeerde een geval apart. Wat anderen over haar dachten interesseerde haar weinig; ze ging gewoon haar eigen gang.

En dan is er nog een derde reden om haar tot hoofdpersoon van dit boek te maken en deze is misschien wel de belangrijkste. Mijn oma Mienke heeft een ongelofelijke hoeveelheid sterfgevallen van familieleden moeten meemaken, in welhaast ieder decennium van haar leven. Ze verloor als kind een aantal broers en zusjes, als jon-

ge moeder haar tweede kind, in de Tweede Wereldoorlog twee van haar volwassen zonen, op middelbare leeftijd enkele zussen en bij het ouder worden haar man en de meesten van haar tijdgenoten. Een aantal van die verliezen moest ze samen met opa incasseren, maar zij kreeg nog wel een extra portie, zowel vroeg in haar leven – in het gezin waaruit ze voortkwam – als later op gevorderde leeftijd. Tal van oorzaken zoals kindersterfte, de gevolgen van de beide wereldoorlogen en het bereiken van de hoge leeftijd van 85 jaar, leidden daartoe. Opgegroeid in een welvaartsmaatschappij zonder oorlog is het nauwelijks voorstelbaar dat iemand zoveel verdriet aankan of aan moet kunnen. Ik denk ook niet dat oma al het verdriet dat ze moest doorstaan heeft verwerkt. Sowieso werd er vroeger heel anders omgegaan met rouw en over allerlei gevoelens werd veel minder gepraat. Misschien juist omdat zij haar verdriet niet heeft kunnen verwerken, voel ik iets daarvan nu nog. En helpt het schrijven van haar levensverhaal erbij om recht te doen aan dit verdriet, om het te doorleven en zo misschien deels op te lossen.

Net zoals het voor mij nog een moeilijke beslissing was wie nu de hoofdpersoon zou worden van dit boek – het werd oma Mieneke en niet het echtpaar Van Beek-Nissing – zo was het ook nog een grote vraag vanuit welk perspectief ik zou schrijven. Als eeneiige tweeling voel je je als kind een eenheid, en omdat mijn tweelingbroer en ik zeker tot ons twaalfde zoveel op elkaar leken dat zelfs onze eigen vader ons niet uit elkaar kon houden en het altijd over ‘de jongens’ had, voelt het op een bepaalde manier logisch om vanuit een ‘wij’-perspectief te gaan schrijven. En daarbij betekent ‘wij’ vooral schrijven vanuit het tweeling-zijn. Toch merkte ik in recente gesprekken met mijn tweelingbroer Ricus, mijn zus Christ’l en mijn broer Marc, dat we allemaal onze eigen herinneringen hebben aan en dus ook onze eigen beleving hebben van het leven van onze oma. Wat ik al vaak heb opgemerkt bij het voorbereiden van uitvaarten (toen ik nog in parochies werkte) of als taxateur bij boedelscheidingen is, dat ieder kind zijn eigen verhaal heeft over zijn ou-

ders, en dat geldt ook voor dit verhaal over mijn grootmoeder. Dus heb ik besloten vanuit een 'ik'-perspectief te schrijven, al betekent dit niet dat overleveringen van andere familieleden – en van mijn tweelingbroer in het bijzonder – geen rol zouden spelen.

Het levensverhaal dat volgt is voor een groot deel gebaseerd op mondelinge overlevering. Dat komt enerzijds omdat er tal van 'sterke verhalen' over de belevenissen van oma en in mindere mate over die van opa in omloop zijn in onze kring van familieleden en bekenden. Die sterke verhalen zijn vaak verwoord in één of enkele kernachtige zinnen of uitspraken, meestal in het 'Emmereks platt' (het stadsdialect van Emmerik). Deze belangrijke uitspraken heb ik in het vervolg zowel in het 'Emmereks' als in een Nederlandse vertaling weergegeven. Bij de weergave van het Emmereks heb ik ervoor gekozen die uitspraken in een mix van de officiële spelling van dit dialect uit het woordenboek: 'Proot Platt' en een fonetische weergave op te schrijven.

Hoewel ik er later onder andere door het uitpluizen van archieven en literatuurstudie achter ben gekomen dat deze mondelinge overleveringen behoorlijk betrouwbaar zijn, zijn ze meestal niet van een betrouwbare plaatsing in de tijd voorzien en geven ze weinig historische achtergrondinformatie. Een complicerende factor is dat degenen die die verhalen uit de eerste hand vertelden allemaal overleden zijn. Er kan dus niets meer nagevraagd worden. Juist daarom leun ik nog extra op de verhalen die mijn tante Hannie – de oudste dochter van oma – aan mijn tweelingbroer Ricus en mijn jongere zus Christ'l vertelde. Beiden gingen meer met haar om dan ik deed. Die verhalen vertelde tante Hannie echter zo'n veertig tot vijftig jaar geleden. Net als bij al die andere overleveringen kan er dus sprake zijn van een zekere vervorming en vervaging, zoals die er in de loop van de tijd kan insluipen doordat verhalen uit de 'eerste hand' worden doorgegeven naar een tweede persoon, die ze vervolgens weer doorvertelt aan een derde, zoals de schrijver dezes.